

Жамолнинг кичкинагина жасадини багрига олган совук тобут ердан узилиб, бакуват елкаларда гўё кема каби сузиб кетди. Бу онда Сабрийя хонимнинг юрагидаги яна бир томир узилгандай бўлди. Ёгилгинаси, гарчи кафанланган, сўнгги сафарга хозирлаб кўйилган бўлса-да, хозиргина ўз уйида эди. Назарида бир мўжиза юз берарди-ю, Жамоли кўзларини очиб, югуриб кетадигандай эди. Йўк... энди ҳеч қачон кўзларини очмаслиги, ҳеч қачон югурмаслиги аниқ бўлди. Ана шу машъум ҳақиқат унинг багрида кора вулкон бўлиб тўлгонди-ю, хайкирик билан отилди: “Жоним болам, мени кимларга ташлаб кетяпсан!” Бу нолага жавоб истаган онанинг юрагидаги зардоб чўкка айланиб, баттар куйдира бошлади. Киёматга қадар айрилик азобига маҳкум этилмиш она яна нималар деб бакирганини билмайди. У ўзини кўярга жой тополмай талвасага тушди, бошини деворга урди, кўлига илинган идишларни отиб синдирди. Сўнг овутиш илинжидаги кўшни аёллар кўлида хушидан кетди. Набираси хажрида ўртанаётган Шукрийя хоним кизининг бу холатини кўриб, ўзини йўкотай деди. Кўшни аёл шошилганича лимон кесиб Сабрийя хонимга хидлатди, лабига гулоб тутди. Шукрийя хоним эса кизининг кўйлаги тугмаларини ечиб, кўкрагини укалади. Бир оздан сўнг Сабрийя хоним кўзларини аранг очди, нимадир демокчи бўлди-ю, аммо лаблари унга бўйсунмади. Бехол кўлини кўкраги устига кўйганидан билишдики, юраги ёняпти, куйдирипти, ўртаяпти. Салдан сўнг унинг пичирлаб айтган сўзларини эшитишди. У шойига ўралган тобут изидан боришни, ёгилчаси билан совук гўрга тушиб ётишни истарди. У бирдан каттик хўрсинди. Шу хўрсиниш, томогини бўғиб турган пардани йиртиб юборгандай бўлиб, пичирлашлар аламли нолаларга айланди: -Вой жоним, Жамолим! Эндигини беш ёшга тўлаётувдинг-а! Сенинг жонинг кимга керак бўлиб колди! Кайси ялмогизнинг кўзи тегди сенга! Сенга теккан кўзлар ситилиб чика колса нима киларди! Вой, мен энди дардимни кимга айтаман, кўшнижонлар! Бир ҳафтадаёқ сўнди-я, менинг болажоним! Бу иситма деган бало кайданам келди. Дўхтирнинг дориси таъсир килмаса, мулланинг ўқиши кайтаролмаса-я! Мен эсимни йиғиштириб олишга ҳам улгурмадим-а, боламнинг жони бир пасда учиб кетди-я! Вой болам, жаннатнинг кушларига айланган болам-а! Худо кўнглимга солувди-я! Мен ахмок эътибор килмабман-а! Ахмок бўлмасам, мактабга биринчи марта борадиган куни кўгирчокдай ясантириб кўяманми! Хоним афандим, сиз уни ўша куни кўрувдингиз-а? Бошига подшоларнинг тожидай безалган дўппи кийдирувдим.

Караган ҳам қаровди, карамаган ҳам. Киприклари кайрилган, юзлари лоладай ёнарди-я! Тўйиб-тўйиб ўпган эдим, юзларидан. Кейин... ха, ха, ўшанда шайтон кулогимга шивирладими ё ўзимча ўйладимми, билмайман. Хаёлимдан “Бундай кўркам, бундай аклли болакай бу дунёнинг боласи эмас” деган фикр ўтди. Худо ёрлакаган ўша куни кўпчилик “Ишкилиб кўз тегмасинда” дейишувди. Болажоним муаллим афанди қаршисида тиз чўкиб, ҳеч бир тутилмасдан, бошқаларга ўхшаб дудукланмасдан дуо килиб, Аллохдан ўқишларида омад беришни сўраган эди.

Сабрийя хоним яна хўрсинди. Унга сув тутдилар. Вазиятдан фойдаланган кўшни аёл уни юпатиш ниятида гапни илиб кетди:

-Нимасини айтасиз, сингилгинам! ўглингиз беназир бола эди. Агар у шу акли билан униб-ўсганида Афлотун деганларини ҳам ярим йўлда колдириб кетадиган олим бўларди. Биз нима ҳам кила олардик, аклли болалар шунака кам яшайдилар. Эсингдами, жонгинам, матоларни яхширогига алмаштирайлик, деб сен билан бозорга борганимизда

болажонингни ҳам олволувдик. Матофурушнинг дўконини тополмай алахсираб, гангиб турганимизда Жамолгинанг “Ойижон, ана, ана!” деб юнон дўкандорни кўрсатиб берган эди. Худо жонини кийнамай олди, бу дунё азобларидан ҳам куткарди. Энди магфиратига олсин! Вой, нималар деяпман, канака магфират? Аллох уни аллакачон жаннатга юборган. Болаларда гуноҳ бўлмайди.

-Овсинжон, гапларингиз тўппа-тўгри,-деб гапни давом эттирди яна бир кўшни.- Худо унга умр бермаган экан, аммо аклни берган эди. Бултурги воқеа сираям эсимдан чиқмайди. Ховлимизга келган бакколдан ловия олаётувдим. Бакколга пулни бердим у кайтимини олишда талашиб колдим. Хисоб-китобни билмайдиган бир меров бола экан. Менинг хисобим бўйича у менга етмиш пора кайтариши керак эди, у анков эса тўксон пора беряпти. Шунда “Нега мени лакиллатмокчи бўласан, мен етмиш порага кўниб кетадиган ахмок эмасман”, десам, у муттахам кўзларини лўк қилиб: “Хоним, эсингиз жойидами етмиш пора кўпми ё тўксон порами?” дейди. Мен тамоман гангиб колдим, хисобларим чалкаш-чулкаш бўлиб кетди. Шунда бахтимга Жамолгинамиз келиб колди. Мен уни ёнимга чакириб: “Манави алдамчи мени лакиллатиб, пулимдан уриб колмокчи, эгинангдан айланай, сен айтгин, етмиш пора кўпми ё тўксонми?” деб сўрадим. Болажон бир пас ўйлаб туриб: “Етмиш пора кўп”, деб тўппи-тўгрисини айтди. “Бу бола хамма нарсани билади, алдамайди. Сен иккинчи муттахамлик қилма!” деб хаккимни тўгрилаб олдим.

Тобут кўтарган эркакларни кузатиб колган хотинларга Худо берди: бечора онани овутиш максатида бири олиб, бири кўйиб болажоннинг фазилатларидан гапираверишди.

Боланинг хар фазилати кашф этилганда уйда йиги кўтарилар, шубхасизки, бу йигиларнинг барчасини жабрдийда онанинг нолалари босиб кетарди. Овутиш максатида айтилаётган сўзлар ханжар бўлиб онанинг калбини кайта-кайта кийма-кийма қиларди. Уйдаги хотинлар сал тинчиб, йиги-сиги ҳам бир оз босилган дамда таъзия билдириш максатидаги кўшнилardan яна бири ўгилчасини бошлаб кирди-ю, яра яна янгиланди.

-Мехмедни нима учун олиб кирдинг?-деб танбех берди аёллардан бири.-Ахир у Жамол билан доим бирга ўйнарди. Сабрийя хоним уни кўрса баттар эзилади. Эндигина овутиб турувдик.

-Уйда ҳеч ким йўк эди, ёлғиз ташлаб чиқким келмади. Дадамиз, кўргандирсиз, жанозага кетдилар. Кайнонамга ишониб бўлмайди. ўридан туролмайдиган бўлиб колган. Ростдан касалми, ё найранг қиляптими, Худо билмаса биз билолмаймиз. Бугун кечаси билан ўринни бўктириб чиқибди. Гапираман, десам хасратим кирк йилда ҳам тугамайди. Бу орада Сабрийя хонимнинг кўзи Мехмедга тушиб, унга яқинлашиб келди-да, тиз чўкканича уни кучоклаб олиб, яна нолачини бошлади:

-Вой, жоним болам, сен қайларга кетдинг, карагин, ўртогинг келди!

У шундай деганича гарангсиб турган болани багрига тобора каттиқроқ босар, шашкатор кўз ёшлари эса боланинг юзларидан қайнок кон қаби оқар эди. Боладаги гарангсиш дам ўтмай кўркувга айланди. Сабрийя хонимнинг “Вой менинг Жамолгинам” деган нолашига унинг “Ойижон, ҳозир ўлиб қоламан!” деган қичкириги уланди. Шундагина Сабрийя хоним ўзига келиб, кўзларини катта-катта очди-да, болани багридан бўшатиб, онаси томон аста итарди.

-ўғлим мени ташлаб кетди. Унинг камолини кўриш менга насиб этмаган экан. Аллохнинг истаги шундай бўлгач, мен бечора нима қила оламан? Энди худойимдан битта нарсани сўрайман: бошқаларнинг болаларини паноҳида асрасин. Хамманинг боласи узок-узок яшасин. Мен сизларга энди хавас қилиб яшайман. Сизлар фарзанд доғини кўрманглар,

ишкилиб. Опажоним, ўглингизни воясига етказиб, рохатини кўринг, илойим!

Онаси багрига кайтган Мехмед ҳеч нарсага тушунолмади, атрофдагиларга жавдираб караганича секингина: “Ойижон, Сабрийя хонимга нима бўлди?” деб сўради.

-Жамол ўртоғинг ўлиб колди,-деб унинг кулогига шивирлади онаси.

-Жамолми?-Бола онасининг жавобидан ажабланиб яна сўради:-ўлиб колган бўлса ўзи кани?

-Уни кабристонга олиб кетишди. Жим бўл, бошка нарса сўрама.

Онанинг танбеҳи болага таъсир қилмай яна сўради:

-Кабристонда уни нима қилишди?

-Вой, мунча эзма бўлмасанг! Хозир тилингни сугуриб олайми! Кабристонга олиб бориб нима қилишарди, кўмишди-да!

Бу гапни эшитган Мехмед барчанинг диққатини ўзига тортиб, додлай бошлади:

-Ойижон, агар менам ўлиб колсам, кабристонга олиб боришмасин, кўмишмасин, хўпми? Кўмиб кўйишларини истамайман... истамайман...

Боланинг ноласини эшитган Сабрийя хоним энди кўкракларига муштлаганича ўқириб-ўқириб йиглади:

-Вой кўшнижонларим, бу қандай кўргилик бўлди! Болажонимни кўмиб кўйишдимиз, а? Қора тупроқ остида колдимиз менинг болам! Бунга мен қандай чидайман, қандай чидайман-а!

-Сабрийя, кизгинам, бўлди, бунчалик ёниб-қуяверма,-деб овутишга ҳаракат қилди ёши каттарок хотинлардан бири.-Аллоҳ ҳукми шундай экан, итоат эт. Аллоҳ сенинг болангни ўзингдан кўра ҳам яхшироқ кўрар экан. Шунинг учун ҳузурига чакириб олди. Биз ожиз бандалармиз, сабр қилишдан ўзга чорамиз йўқ.

-Хоним, уни ўз холига кўйинг, тўйиб-тўйиб йиглаб олсин, дарди ичида қолиб кетмасин,-деб эътироз билдирди бошка хотин.-Агар ҳасрати ичида қолиб кетса, йиринглаб, бир дарди ўн бўлади. Юракдаги захар чиқиб кетмагунича азоб бераверади. Кизгинам ўлганида биров мени бўғиб олгандай бўлаверди. Йиглагим келади-ю, ҳеч йиглай олмайман. Бир кунда қорним тоғорадай шишиб кетди. Эрим табибга кўрсатган эди, “Бутун дарди захарга айланиб, кўз ёшлари билан чиқиб кетиши ўрнига қорнига йигилиб қолибди”, деди. Сабрийя она-ку, ахир! Юраги аланга бўлиб ёняпти хозир. Ёниш ҳам гапми! Бу дардни бошидан ўтган билади. Йигла, йиглайвер, сингилгинам, вужудингдаги захарлар чиқиб кетсин.

-Хоним, “йигла, йигла” деб кистайверманг. ўлган одамга бунақа йиглаш ҳам гуноҳ,-деди бошка кўшни.- Қуръонда шунақа дейилган. Кизилтошдаги мулланинг маърузаларини эшитмаганмисиз?

Биринчи кун шу тарзда ўтди. Жамолнинг вафоти бахонасида ўз ҳасратларини эслаб йиглаган хотинлар дардларини гамга тўла шу уйга тўкиб чиқиб кетишди. Кейинги кунлар ҳам деярли шу тарзда ўтди. Шумхабарни жанозадан кейин эшитганлар кўнгул сўраш учун бирин-бирин келавердилар. Хар бирлари ўзларини жабрдийдага яқин олиб таъзия билдиргач: “Аллоҳ сизга сабр-жамил ато этиб, бардошингизга яраша ажр берсин!” деб дуо қилишарди. Сабр ва унга яраша мукофот беришни Аллоҳдан сўраш албатта, яхши фазилат. Қелганларнинг ташрифдан муддаолари ҳам дуо қилмоқ ва бояқиш онани овутмоқ, дардига малҳам кўймоқ. Уларнинг ҳеч бирида ёмон мақсад бўлмаса-да, яхшилик умидида айтган сўзлари Сабрийя хонимнинг ярасини янгилиб, туз сепгандай бўлар эди. Улар кетгандан кейин онаизорнинг бағри ёниб, кўз ёшлари гўё қон ёшларига айланарди. Бир ҳафта давом этган бундай таъзиялардан сўнг бечора Сабрийянинг кўзларида нам

колмади. Курукшаган кўзлари маъносиз бокадиган бўлди. “Шундай болангиздан ажраб колдингизми-а!” деб бошланувчи юпанч сўзларидан кейин қайси она йигламасин? ўзини тутиб йигламаган бардошли онани кейин улар нима деб атаб чиқиб кетадилар. Юзига айтмасалар ҳам йўл-йўлакай “Бунча багритош бўлмаса! Боласига жичча куйса нима киларди?” демайдиларми?

Кўни-кўшнилари таъзиялари бир хафта давом этиб, узокдаги кариндош, таниш-билишларга гал келди. Кун йўк-ки, узокдан бир меҳмон келмаса. Уларнинг бир хилда фикрлашлари ажабланарли: “агар ўлиб кетган бола хажрида канча кўп куйиб йигласак, унинг ширинликларини, бошка болалардан афзалликларини айтиб-айтиб қайгуларимизни намойиш этсак, бу хонадонга шунчалик яқинлигимиз маълум бўлади”.

Шунинг учун ҳам остона хатлашлари билан бир хилда узрхохлик киладилар:

-Вақтида келолмаганимиз учун бизнинг айбимиздан ўтинлар, Худо шохид, бу шумхабарни кечагина эшитдик. Вой, жоним сингилгинам, шундай дўмбоккина бола-я! Хеч ишонгимиз келмайди. Суюклиганимиз Жамол кўз олдимизда турибди, шу ерларда кувнаб ўйнаб юрарди-я! Вой дариго! Нахот у энди йўк бўлса! Нахот каро ер багрида ёлгизгина ётган бўлса! Шундай шумхабарни эшитгандан кўра кулоқларимиз узилиб тушса бўлмасмиди!

Шу сўзлардан сўнг онаизорни багриларига босадилар, йиги-сиги авжига чиқади. Шу аснода яна кунлар ўтади. Энди Сабрийя хонимда йиглаш учун факат кўз ёшлари эмас, вужудида кувват ҳам колмади. Ковоклари хаста одамни эслатадиган даражада шишиб кетди. Консиз бетлари сўлиб, осилиб колди. Унинг бу холи эри билан онасини ташвишлантира бошлади. Уни докторларга кўрсатишди. Докторларнинг хулосаси бир хил бўлди: камрок йигласин, уйда диккат бўлиб ўтирмасин, ташкарида, богларда сайр килдиришлар, гам-аламдан йирок бўлишига эришинлар. Шукрийя хоним қайгуни унутиш мумкин эмаслигини билади. Лекин шундай бўлса-да, таъзияга келувчиларни ўзи кутиб олиб, йиги очмасликларини илтимос килади. Сабрийя хоним хузурида Жамолнинг ўлимини эсламасликларини, умуман таъзия билдирмасликларини ўтиниб сўрайди. “Агар шундай қилиш кўлингиздан келмаса, ичкарига кирмай кўя қолинг, сиздан инжимаймиз, сиз ҳам биздан ранжиманг”, деб огохлантириб ҳам кўяди. Бу гап икки хотинга таъсир этса, учинчисининг фаҳми калталиқ килади. Одат бўлиб колган одобидан воз кечишни истамайди. Шукрийя хонимнинг ўтинчлари у кулогидан кириб, бунисидан чиқади. Калб ярасини тирнай-тирнай, кулфат эзиб кўйган Сабрийя хонимга ўзича далда берган бўлиб, хотиржам равишда уйни тарқ этади. Шукрийя хонимнинг илтимосларига сўзсиз амал қилишга ваъда берганлари ҳам кампир бошка хонага бир юмуш билан чикди дегунча дийдиёларини бошлашади:

-Шундай полвон болани ўлганига одамнинг хеч ишонгиси келмайди. Унга нима бўлганйкин-а? Қайси қурибгина кетгур касаллик илашди экан? Дунё шунақада! Бугун сен борсан, эртага қарабсанки, гўрда ётибсан. Ёшмисан, қаримисан, қарамас экан. Касал дегани бир ёпишса бас, полвонмисан ё нимжонмисан фарқи йўқ, супуриб олиб кетаверади.

Сабрийя хонимга бу гаплар жуда узок-узокдан эшитилгандай бўлади. У жавобга хозирланиб, куч тўплайди. Лаблари ўзига бўйсунмаса-да, гапиришга уринади:

-Ха... полвон эди, болажоним. Шу ерларда шўхлик қилиб, югуриб-югуриб ўйнаб юрарди. Бир куни кечки пайт мактабидан келиб, бошини тиззамга қўйди. Қарасам, мазаси йўқроққа ўхшади. Қайфияти ҳам иштахаси ҳам бўлмади. ўша кеч битта ушук ҳам ўтмади томогидан. Нукул “Ойижон, совкотиб кетяпман”, деяверди. Кўрпага ўраб қўйдим. Кейин

иситмаси кўтарилиб кетди, кетма-кет қусаверди. Болажонимнинг бошлари огриётганини сезиб турдим. Нукул бошини, пешонасини кўрсатади. Дардини олай десам чорам йўк. Кейин кўзлари ҳам галати бўлиб колди. Шошиб, довдираб колдик. Докторлар, дорилар... ҳеч нима қор қилмайди. Бир куни дори ичираётгандим... оҳ, хоним, Аллоҳ буни ҳеч бир онанинг бошига солмасин, ҳатто душманларга ҳам раво кўрмайман бу кўргиликни... дори ичираётиб қарасам болажонимнинг юзлари ўзгаряпти. Мен нодон, дори ичгиси келмаяпти, деб ўйлабман. ўшанда жон бераётган экан. Жону жахоним мени тарқ этиб кетди. Вой менинг Жамолим...

Бу сўзлардан кейин Жамол тирилиб келиб яна қайта жон бераётгандай дод-фарёд кўтариларди. Ташвишланган Шукрийя хоним хонага шошилиб кирганида кизини яна беҳуш ҳолда кўрарди. У таъзияга келувчи хотинларга илтимос қилишнинг фойдаси йўқлигини англаб, бошқачарок йўл тутишга қарор қилди. Дарвоза остонасини босиб ўтган меҳмонга бошларига оғир кулфат тушганини, кизи бу дардга чидай олмай ҳасталаниб қолганини айтиб, “уйга киргач, боланинг ўлими ҳақида зинҳор сўз очмайман”, деб қасам ичишни талаб этди. Афсусларким, бу тадбир ҳам фойда бермади.

Хотинларнинг кўплари қасам ичганлари билан аҳдларига содик қола олмадилар. Қасамни бузмаганлар ҳам ачинишларини сўз билан ифода этмасалар-да, гамгин қарашлари, маънос кулимсирашлари билан Сабрийя хонимнинг юракларини поралаб ташлардилар. Сабрийя хоним уларнинг таъзия билдириш учун келганларини билиб турарди. Уларнинг маънос боқувчи кўзларидан “Бечорагинам, ёмон ҳолга тушибсан-ку? Болажонинг қани? Бечора Жамол... Сенинг иссиқ бағрингда ҳаловат топиш ўрнига совуқ ер қаърида ётибдимми?” деган маънони уқиб аввалига хўрсиниб, сўнг ноласини бошларди. Унга жавобан меҳмонлар ҳам хўрсинардилар. Рўмолчалар чиқарилиб кўз ёшлари артиларди. Бу худди пинҳона таъзия маросимига ўхшарди. Жамолнинг номи ҳам тилга олинмасди. Меҳмонлар гўё аҳдларига вафо қилгандай бўлардилар. Аммо улар кетганларидан сўнг Сабрийя хонимга лимон хидлатишнинг ҳам, гулоб ёки юракни тинчлантирувчи томчидориларнинг ҳам нафи тегмай қоларди.

Бу тадбири ҳам фойда бермаётганини билган Шукрийя хоним сўнгги чорани қўллади: меҳмонларни уйга қўймади. У уй хизматчиларига ҳам, ошпаз қизга ҳам қўча эшигини очмасликни тайинлади. Аммо кичик уйларда бу талабни бажариш амри маҳол эди. Эшикни тақиллатиб келган одам ичкаридан шарпалар эшитилиб тургач, уйда ҳеч ким йўқ экан, деб ишона қолармиди? Хизматчи қиз ҳам, ошпаз ҳам бир-икки марта буйруқни адо этишди. Кейин беихтиёр равишда эшикни очадиган бўлишди. Эшик тақиллатган аёлнинг таъзияга келганини англаб “Вой эсгинам қурсин, очмаслигим керак эди-ку?” деб афсусланишдан бошқа чоралари қолмади.

Шукрийя хоним турли чора-тадбирларни қўллашига қарамай, кизинининг ярасини янгиловчи таъзиялардан асрай олмади. Сабрийя хоним кундан кунга сўлиб бораверди. Оқибат шу бўлдики, Жамолнинг вафотидан бир ярим ой ўтиб, бу уйдан иккинчи тобутни кўтариб чиқишди. Тобут ичида Аллоҳдан сабр тиланган бечора аёл ётарди. Унга сабр тилашган эди, ўглининг ёнига бориб ётиш насиб этди. Меҳрибонларча билдирилган таъзияларнинг сел қаби оқими унга ўлимҳадя этди.

Еркақлар тобутни кўтариб чиқиб кетишгач, Сабрийя хоним ўтинхонага кириб, жўвани эслатувчи кичикрок бир гўлани танлаб олди. Унинг қарори қатъий эди: биринчи бўлиб таъзиядан сўз очган хотинни шу гўлача билан уради! Хар ҳолда у меҳрибонлардан бирининг йиги аралаш гаплари шундай бўлади:

“Гўзал кизингиз Сабрийя қани энди! Бечора онаси билан эрини қимларга ташлаб кетди!

Гўр деганлари кимларни ўзига тортиб кетмайди! Бечора Шукрийягина, бошларингга шунчалар ҳам кулфат тушадими, а! Бу гамларга қандай чидайсан энди! Энди Аллох сенга сабр берсин! Йигла, тўйиб-тўйиб йиглаб ол! Ичингдаги барча захар-захкумларни чиқариб ташла!”

Тобут кўтарганлар кўздан йўқолгунича кўчада фарёд уриб турган хотинлар йиги-сиги билан ичкарига қайтаётганларида Шукрийя хоним ўйлаганини амалга оширди. Сабр тилашга оғиз жуфтлаган биринчи хотинни бошига гўлача билан урди! Тўпланганлар аввалига саросимага тушдилар. Сўнг “Бахти каро кампир набираси билан кизининг ўлимига чидай олмай ақлдан озибди”, деган хулосага келдилар. Эртасига маҳаллий рахбарият томонидан зарур ҳужжатлар тўлдириб берилгач, кампир жиннихонага жўнатилди.

Шундан сўнг таъзияга келиб, Шукрийя хонимнинг ҳамласидан кутулиб колганлар хувиллаб ётган уйга кириб афсуслар билан бош чайкардилар. Улар кимга таъзия билдиришни, кимнинг хузурида гамли кўз ёшлари тўкишни билмасдилар. Уларнинг: “Қандай бахтсизлик экан бу! Сабрийя ўлибди! Онаси жиннихонага тушибди! Нахот бу уйда таъзия билдириладиган ўлик эгаси колмаган бўлса! Энди кимга “Аллох сизга сабр берсин!” деб кетамиз?”- дейишларидан ўзга чоралари йўқеди.

Таъзия келаётган хотинларнинг бундай гапларини хизматчи киздан эшитган Шукрийя хоним чиндан ҳам ақлдан озди. Унинг ростданам жинни бўлиб қолиши ҳеч кимни ажаблантирмади. Хаммага бу табиий бир ҳолдай кўринди.

Турк тилидан Тохир Малик таржимаси